

Taru Silventoinen

LUOVIEN TOIMIALOJEN
ALUEELLINEN YHTEISTYÖ
Kuopion Pro Mylly -hankkeen benchmarking

Proseminaari
Kulttuurituotannon ko.

Toukokuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>	<p>Proseminarityön päivämäärä 5.5.2010</p>
<p>Tekijä Taru Silventoinen</p>	<p>Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kulttuurituotannon ko.</p>
<p>Nimeke Luovien toimialojen alueellinen yhteistyö - Kuopion Pro Mylly -hankeen benchmarking</p>	
<p>Tiivistelmä Tutkin työssäni luovien toimialojen alueellista yhteistyötä kulttuurikeskusten muodossa. Selvitän luovien toimialojen määrittelyä ja rajausta sekä perehdyn kulttuurikeskusten organisaatiomalleihin esimerkkien avulla. Varsinaiseksi tutkimuskohteekseni valitsen Kuopion Pro Mylly -hankkeen Pohjois-Savossa. Pro Mylly on Pohjois-Savon taidetoimikunnan vuonna 2006 aloittama hanke, jonka tarkoituksena on ollut perustaa Pohjois-Savon alueen luovien alojen ammattilaiset ja yrittäjät kattava organisaatio. Hankkeen myötä Kuopioon perustettiin Pro Mylly ry vuonna 2009. Hankkeen tarkoituksena on ylläpitää, kehittää ja edistää luovien toimialojen toimintaa Pohjois-Savon maakunnassa sekä lisätä niiden näkyvyyttä ja tunnettavuutta.</p> <p>Tarkoitukseni on perehtyä Pro Mylly -hankkeen taustoihin, toimintaperiaatteeseen ja koettuun toimivuuteen. Tämän tiedon valossa tutkin ja selvitän luovien toimialojen toimijoiden yhteistyö- ja organisaatiomallin soveltamisen tarvetta ja mahdollisuuksia Mikkelin seudulla eli Etelä-Savon alueella.</p> <p>Suomessa on esimerkkejä toimivista kulttuurikeskuksista, joista tunnetuimpia ovat Finlaysonin alue, Kaapelitehdas, Kulttuuritehdas Korjaamo ja Verkatehdas. Luovien toimialojen piirissä tarve yhteistoiminnalle on suuri esimerkiksi resurssipuutteiden vuoksi, joten Pro Myllyn kaltaisia hankkeita on kehitelty. Tutkimusmenetelminäni käytän aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, joista suurin osa liittyy Pro Mylly -hankkeen toimintaan. Lisäksi Haastattelen Pohjois-Savon taidetoimikunnan läänintaiteilija Niila Tamista hankkeen toimivuudesta.</p> <p>Tutkimukseni tuloksena selviää, että Pro Mylly -hankkeen kaltainen luovien toimialojen yhteistoimintamalli on toimiva ja kannattava. Siitä on paljon apua ja tukea luovien toimialojen toimijoille, mutta myös paljon positiivisia vaikutuksia ympäristölle, esimerkiksi alueen imagolle. Uskon, että tämänkaltaisen organisaatiomalli voi toimia myös Etelä-Savon alueen luovien toimialojen toimijoiden keskuudessa.</p> <p>Proseminarityöstäni on hyötyä ensinnäkin minulle itselleni, sillä aikeissani on liittää tuleva opinnäyte työ samaan aihealueeseen. Lähetän valmiin työni Pohjois-Savon taidetoimikunnalle luettavaksi tuloksena Pro Mylly -hankkeeseen tutustumisesta. Työstäni voi olla hyötyä myös kehitettäessä Mikkelin seudun luovien toimialojen yhteistyötoimintaa.</p>	
<p>Asiasanat (avainsanat) Luovat toimialat, alueellinen yhteistyö, benchmarking, kulttuuriala, kulttuurituotanto</p>	
<p>Sivumäärä 13</p>	<p>Kieli Suomi</p>
<p>URN</p>	
<p>Huomautus (huomautukset liitteistä)</p>	
<p>Ohjaavien opettajien nimet Pekka Uotila ja Malla Eteläpää</p>	<p>Proseminarityön toimeksiantaja</p>

DESCRIPTION

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Date of the bachelor's thesis	
		Author(s)	
Degree programme and option		Name of the bachelor's thesis	
Abstract			
Subject headings, (keywords)			
Pages	Language	URN	
Remarks, notes on appendices			
Tutor		Bachelor's thesis assigned by	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	LUOVAT TOIMIALAT.....	2
3	LUOVIENTOIMIALOJEN KESKUKSET.....	2
3.1	Erilaiset organisaatiotyypit.....	3
3.2	Esimerkkejä Suomessa.....	3
4	PRO MYLLY -HANKE.....	4
4.1	Luovat toimialat Pohjois-Savossa	4
4.2	Tausta	5
4.3	Toimintaperiaate.....	6
4.4	Toimivuus ja tulevaisuudennäkymät.....	7
5	LUOVIENTOIMIALOJEN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN MIKKELIN SEUDULLA	8
5.1	Luovat toimialat Etelä-Savon alueella	8
5.2	Tarpeet yhteistyön kehittämiseksi	9
5.3	Mahdollisuudet.....	9
6	LOPUKSI	10
	LÄHTEET	11
	LIITTEET.....	12
	Liite 1. Haastattelukysymykset.....	12

1 JOHDANTO

Puhuttaessa luovien toimialojen toimijoista niiden määrittely ja rajaaminen eivät ole yksiselitteisiä. Luovat toimialat ovat alana kasvava ja käsitteenä vielä suhteellisen uusi. Usein ammattilaiset ja yrittäjät toimivat itsenäisesti pieninä yksikköinä. Puutteet toiminnan resurssien suhteen ovat yleinen ongelma ja ratkaisuja tarvitaan. Niinpä luovan toimialan toimijat ovat alkaneet lähestyä toisiaan ja alueellisia luovien toimialojen ammattilaiset ja yrittäjät kattavia organisaatioita, keskuksia, on syntynyt.

Tulevana kulttuurituottajana minua kiinnostavat luovien toimialojen keskuksat ja niiden toimintaperiaatteet. Näen niissä potentiaalisen toiminta- ja työympäristön tämän päivän kulttuurituottajalle. Olen kiinnostunut yleisesti kulttuurialasta, enkä tahdo keskittyä mihinkään tiettyyn teemaan, esimerkiksi vain musiikin tai teatterin tuottamiseen. Luovien toimialojen keskuksat tuovat kulttuurialalla toimivat yhteen ja myös tuottajien osamista tarvitaan. Valitsemani aihe saattaa poikia jatkoa myöhemmin opinnäytetyön merkeissä.

Haluan lähteä tutkimaan kiinnostuksen kohteen kautta löytämäni aihetta jonkun jo valmiin esimerkin avulla. Valitsen tutkimuskohteekseni Pro Mylly -hankkeen Kuopiossa, Pohjois-Savossa, jonka seurauksena on perustettu Pohjois-Savon alueen luovien toimialojen ammattilaiset ja yrittäjät kattava organisaatio Pro Mylly ry vuonna 2009. Valitsen Pro Myllyn sen vuoksi, että hanke on ajankohtainen ja koen, että Pohjois-Savon luovien toimialojen tutkiminen ja vertailu Mikkelin ja Etelä-Savon alueen toimijoihin on luontevaa. Tulen tutkimaan Pro Mylly -hankkeen toimintaa kirjallisen materiaalin pohjalta. Lisäksi haastattelen hankkeen parissa työskentelevää Pohjois-Savon taide-toimikunnan läänintaiteilija Niila Tammista liittyen hankkeen toimivuuteen.

Työn toisessa luvussa pohdin ”luovat toimialat” -käsitteen määrittelyä ja rajausta. Kolmannessa luvussa perehdyn luovien toimialojen keskuksiin ja selvitän niiden määrittelyä, esittelen erilaisia organisaatiotyyppejä ja kerron esimerkkejä jo olemassa olvista keskuksista Suomessa. Neljännessä luvussa selvitän Pro Mylly -hanketta; tutkin yleisesti luovia aloja Pohjois-Savossa, kerron hankkeen taustasta ja toimintaperiaatteesta sekä sen toimivuudesta. Viidennessä luvussa perehdyn Mikkelin seudun eli Etelä-Savon alueen luoviin toimialoihin ja kartoitan Pro Mylly -hankkeen kaltaisen luovien toimialojen

alueellisen yhteistyön tarpeellisuutta ja tarjoamia mahdollisuuksia Etelä-Savon maakunnassa. Kuudennessa luvussa kokoan lopuksi tutkimus- ja selvitystyöni aiheen.

2 LUOVAT TOIMIALAT

Luovien toimialojen selkeä rajaaminen on tärkeää niiden alueellisen yhteistyön kehittämisessä. Sekä kansallisesti että kansainvälisesti luovien toimialojen sisällöt ovat olleet kuitenkin vaihtelevia ja monimerkityksellisiä. Määrittely ja rajaaminen ovat osoittautuneet hyvin haasteellisiksi. Yhtä yhtenäistä, globaalia määritelmää ei ole, sillä jokainen taho määrittelee alat omista lähtökohdistaan.

Määriteltäessä luovat alat suppeasti ne rajautuvat yrittäjyyteen ja kulttuurisilla sisällöillä käytävään kauppaan. Luoviksi aloiksi voidaan lukea tässä tapauksessa mm. arkkitehtipalvelut, muotoilu, graafisen alan toiminta, elokuva ja tv-tuotannot, kirjojen tuotanto ja jakelu sekä digitaalinen sisällöntuotanto. Lisäksi läheinen yhteys löytyy tapahtumatuotantoon, teatteriin, musiikkiin, tanssiin ja näyttelytoimintaan. Laajan määritelmän mukaan luovat alat sisältävät kaikki alat, jotka synnyttävät tekijänoikeuksia, patenteja tai tuotemerkkejä. Kansainvälisellä tasolla luovien toimialojen määrittelyyn kuuluu elokuva- ja videotuotanto, esittävät taiteet sisältäen teatterin ja musiikin, kuvataide ja valokuvataide, kustannusala ja kirjallisuus, radio- ja tv-tuotanto sekä lisäksi myös arkkitehtuuri, mainosala ja muotoilu. (Kainulainen & Puntanen & Metsäpelto 2008, 19 – 20.)

Taiteen keskustoimikunta määrittää taiteen ja kulttuurin toimialoiksi seuraavat toimialat: arvostelijat, elokuva, kirjallisuus, kuvataide, lastenkulttuuri, mediataide, monitaide, muotoilu, näyttämötaide, rakennustaide, sirkustaide, säveltaide, tanssitaide ja valokuvataide (Karppi 2007, 5). On siis selvää, että luovien toimialojen määrittely ei ole aivan yksiselitteinen asia. Määritelmät vaihtelevat määrittelijän mukaan ja sen, tarkastellaanko toimialoja esimerkiksi taiteen ja kulttuurin toimialoina, kulttuurituotannon toimialoina vai elämysteollisuuden toimialoina.

3 LUOVIEN TOIMIALOJEN KESKUKSET

Luovat toimialat on vielä melko uusi ala. Valta osa ammattilaisista ja yrittäjistä tällä alalla tuntuu toimivan itsenäisesti pienenä yksikkönä. Ryhmittäminen ja liittoutuminen

suuremmiksi ja yhtenäisiksi organisaatioiksi ja keskuksiksi kuitenkin lisää resursseja ja avaa monia mahdollisuuksia.

Kulttuurikeskuksilla voidaan nähdä olevan useanlaisia tehtäviä ja merkityksiä. Yksi tärkeimmistä tehtävistä on varmasti luovien toimialojen toimijoiden tukeminen ja kehityksen edistäminen sekä resurssien lisääminen. Tämän lisäksi keskus voi toimia alueen elävöittäjänä ja kehittäjänä. Syyt keskuksen syntyyn ja sen toiminnan luonne voivat saada vaikutuksia alueen yhteisöllisestä ja sosiaalisesta ilmapiiristä. Tämän päivän kulttuurikeskuksessa on mahdollista toimia useita eri alan toimijoita ja keskus voi tarjota erilaisia oheispalveluita taiteellisen tarjonnan lisäksi. Kulttuurikeskus voi perustaa toimintansa myös pelkästään vuokrakiinteistönä toimimiseen. Kulttuurikeskuksia toimiikin hyvin erilaisilla toimintaperiaatteilla ja organisaatiomalleilla. Luovien toimialojen keskuksista on useampia esimerkkejä myös Suomessa.

3.1 Erilaiset organisaatiotyypit

Kulttuurikeskuksia on luokiteltu niiden organisaatiomallien mukaan. Yksi tapa luokitella on jakaa keskuksat viiteen päätyyppiin: taidelaitokset, taide- ja musiikkikeskukset, musiikkiareenat, sateenvarjomalli-organisaatiot ja vuokrattavat tapahtumapaikat.

Taidelaitoksissa taide esittäytyy monessa erilaisessa muodossa eri taiteen alojen piirissä. Taide- ja musiikkikeskuksissa musiikki on pääasemassa ja muuta taidetta on tuotu toiminnan ohelle. Musiikkiareenat toimivat niin ikään musiikin parissa. Sateenvarjomalli-organisaatioilla on vähän tai ei lainkaan omaa kulttuurituotantoa. Tällainen organisaatio tarjoaa sateenvarjomallin taideorganisaatioille, jotka sijaitsevat keskuksessa tai tuottavat sinne kulttuurista sisältöä. Vuokrattavat tapahtumapaikat vuokraavat tiloja toimijoille ja antavat markkinointitukea tapahtumatuotanto-organisaatioille. (Hollman & Metsäpelto, 2.)

3.2 Esimerkkejä Suomessa

Suomessa toimivista kulttuurikeskuksista tunnettuina esimerkkeinä voidaan mainita Finlaysonin alue Tampereella, Kaapelitehdas ja Kulttuuritehdas Korjaamo Helsingissä sekä Verkatehdas Hämeenlinnassa. Finlaysonin alue Tampereella on toimiva työpaik-

kakeskittymä ja vapaa-ajankeskus, josta voi vuokrata toimitiloja erilaisiin tarkoituksiin. Alueella on toimijoita monelta alalta ja joukkoon mahtuu suuri määrä luovan toimialan yrityksiä. Pyrkimyksenä onkin, että alue olisi monipuolinen erilaisten osaajien keskus, joka herättää kiinnostusta. (Hollman & Metsäpelto, 5.)

Helsingin Kaapelitehdas on taiteen, kulttuurin ja luovuuden keskittymänä Suomen suurin. Talossa vuokralla olevat taiteilijat, yhteisöt ja yritykset toimivat itsenäisesti. Kaapelitehtaan tavoite on tarjota tilat ja hyvät olosuhteet kulttuurin tuottamiselle sekä elämyksellisiä kokemuksia yleisölle. Toinen Helsingin kulttuurikeskus, Kulttuuritehdas Korjaamo, järjestää erilaisia tapahtumia, klubi-iltoja, näyttelyitä ja seminaareja, joissa kulttuurin tuottajat, tarjottavat sisällöt ja yleisö kohtaavat. Korjaamolla on toimistotilaa luovan työn tekijöille ja Korjaamo Oy tuottaa käyttäjilleen kiinteistö- ja toimistohotellipalvelut. (Hollman & Metsäpelto, 18 – 19, 30.)

Verkatehdas tunnetaan Hämeenlinnan keskustassa sijaitsevana kulttuuri- ja kongressikeskuksena. Musiikki- ja kongressisalini, kokouskeskuksen ja ravintolan lisäksi tehtaalla toimii elokuvakeskus, teatteri, taidemuseo, lasten ja nuorten kulttuurikeskus sekä monia kulttuuri- ja media-alan yhteisöjä ja ammatinharjoittajia. (Hollman & Metsäpelto, 25.)

4 PRO MYLLY -HANKE

Pohjois-Savon taidetoimikunnan Pro Mylly -hanke aloitettiin vuonna 2006. Luovien alojen yhdistys Pro Mylly on vuonna 2009 hankkeen pohjalta perustettu yhdistys, jonka kotikaupunki on Kuopio. Kyseessä on luovien toimialojen ammattilaiset ja yrittäjät kattava organisaatio, luovien toimialojen keskus, Pohjois-Savon alueella.

4.1 Luovat toimialat Pohjois-Savossa

Vuonna 2005 kulttuurialan toimipaikkoja Pohjois-Savossa oli 426 ja ne työllistivät 1438 henkilöä. Pohjois-Savon alueella on runsaasti laadukkaita tuotteita ja erityisosaamista omaavia pieniä kulttuuriyrityksiä. Esteenä tuotteiden markkinoillepääsulle ja yri-

tysten kehittymiselle ovat olleet sekä yhteistyön vähäisyys että puutteellinen tuotekehitys. Yhtenä tärkeänä tehtävänä alan kehittämiseksi nähdäänkin kulttuuriyritysten verkottumisen kehittäminen. (Karppi 2007, 17.) Luovien toimialojen kehittämistä on rajattu laajemminkin koskemaan koko Itä-Suomen aluetta. Tällöin Pohjois-Savon alueen luovan toimialan yritystoiminnan kehittämistarpeiksi on katsottu osaamisen vahvistaminen, kasvu ja kansainvälistyminen, tuotekehitys ja kulttuurituotanto sekä toimintaympäristön kehittäminen (Itä-Suomen luovien alojen kehittämisohjelma 2009, 13).

4.2 Tausta

Pro Mylly -hanke sai alkunsa, kun Pohjois-Savon alueella havaittiin puutteena luovien alojen ammattilaiset ja yrittäjät kattava organisaatio ja luovaa toimialaa koordinoiva taho. Erityisenä ongelmana luovien toimialojen toimijoiden keskuudessa koettiin puutteet muun muassa tiedotuksessa, markkinoinnissa, promootiossa ja koordinaatiossa (Pohjois-Savon taidetoimikunta a). Yleisesti resurssit, joilla edistää tuotteiden, teosten tai osaamisen markkinointia ja myyntiä ovat olleet riittämättömät.

Ratkaisuksi havaittuihin ongelmiin ja epäkohtiin lähdettiin suunnittelemaan yhteistä organisaatiota, luovien toimialojen keskusta, joka tiedottaisi, markkinoisi ja koordinoisi asiakkaidensa tuotteita ja palveluja. Keskus tulisi vuokraamaan toimitiloja yrityksille ja ammattilaisille sekä järjestämään koulutusta ja yrityskehitystoimintaa. Yhteistyötä tehtäisiin esimerkiksi alan oppilaitosten ja yrityspalvelukeskusten kanssa. Lisäksi keskus toimisi alueellisena matkailukohteena.

Luovien toimialojen keskuksen ja sen palveluiden tarpeellisuus sekä keskuksen liittyvät toiveet kartoitettiin kyselyllä 11.12.2006 – 14.1.2007 välisenä aikana Pohjois-Savon taidetoimikunnan toimesta. Kysely kohdistettiin ensisijaisesti Pohjois-Savon luovien toimialojen toimijoille, mutta myös valtion, kaupunkien ja kuntien kulttuurin ja taiteen sektorin virkamiehille. Kyselyssä keskuksen toimintamallina oli tiloja ja palveluja yritysten käyttöön tarjoava katto-organisaatio. Muita katto-organisaation tehtäviä olivat verkottumisen parantaminen sekä koti- että ulkomaisiin yhteistyökumppaneihin, toimijoiden osaamisen, palveluiden ja tuotteiden markkinointi, koulutuksen järjestäminen sekä uusien työtilaisuusmahdollisuuksien edistäminen ja luominen. (Tanninen, 1.) (Pohjois-Savon taidetoimikunta b.)

Pohjois-Savossa toimivat luovan toimialan yritykset, taiteilijat, julkiset kulttuurialan organisaatiot sekä kolmannen sektorin toimijat vastasivat palvelu- ja tilatarpeita tiedusteltaessa tärkeimmiksi tarpeiksi rahoitus-, kansainvälistymis- ja tuottajapalvelut sekä työskentely-, näyttely-, myymälä- ja esiintymistilat. Lisäksi toivottiin yhteistä luovan toimialan keskusta vuokrattavine tiloineen, jolloin palvelut voidaan keskittää ja toimintaa kasvattaa. (Itä-Suomen luovien alojen kehittämisohjelma 2009, 13.) Kyselyn perusteella voitiin tehdä johtopäätös siitä, että luovien toimialojen keskuksella on merkittävää kannatusta Pohjois-Savon alueen toimijoiden keskuudessa.

4.3 Toimintaperiaate

Luovien toimialojen keskus Pro Mylly määrittelee ja rajaa luoviksi toimialoiksi arkkitehtipalvelut, elokuva- ja videotuotannon, kuvataiteen ja valokuvauksen, kustannus- ja julkaisutoiminnan, mainonnan, musiikki- ja ohjelmapalvelut, muotoilupalvelut ja käsityön, pelit ja sähköisen kustannustoiminnan, radio- ja tv-tuotannon, taide- ja antiikki-kaupan sekä tanssin, teatterin ja sirkuksen. Luovien toimialojen keskuksen se määrittelee kestäväksi ja itsenäisesti toimivaksi sekä eläväksi kulttuuri- ja liiketoimintakeskukseksi. Saman katon alle sijoittuvat julkiset, yksityiset ja kolmannen sektorin toimijat, joille tilavuokraus on mahdollista joko pitkä- tai lyhytaikaisena. Keskus tarjoaa koulutus-, neuvonta ja kehittämispalvelut tarpeen mukaan. Pääideana on ”kansalaisten olohuone”, paikka jossa tapahtuu ja jossa viihdytään. (Tamminen & Tanninen, 2, 16.)

Luovien alojen yhdistys Pro Myllyn tarkoitus on kehittää ja ylläpitää luovien alojen toimintaa sekä tukea ja edistää luovien alojen kehitystä Pohjois-Savon maakunnassa. Tarkoitus on myös lisätä luovien alojen näkyvyyttä ja tunnetuksi tekemistä. Päämäärien saavuttamiseksi yhdistys hankkii ja ylläpitää erilaisia toimitiloja, järjestää kulttuuri-, keskustelu- ja koulutustilaisuuksia ja juhlia sekä harjoittaa tutkimus-, tiedotus- ja julkaisutoimintaa. Toimintaa tuetaan jäsenmaksuilla, julkaisutoiminnalla, pr-toiminnalla, lahjoituksilla ja avustuksilla sekä toimintaa varten hankitulla irtaimella ja kiinteällä omaisuudella. (Pohjois-Savon taidetoimikunta c.) Auttaessaan luovien toimialojen yrityksiä ja muita toimijoita keskuksella on myös vaikutuksia ympäristöönsä. Aktiivinen ja kiinnostava kulttuurikeskus on merkittävä matkailulle, se lisää lähiasukkaiden viihtyvyyttä sekä sillä on huomattavaa imagoarvoa alueelle.

Keskukseen tarvitaan mahdollisimman monipuolisesti pieniä ja suuria sekä julkisia ja yksityisiä luovien toimialojen toimijoita. Yksityistä sektoria edustavat luovien toimialojen yritykset, taiteilijat ja kulttuurialan toimijat sekä yhteistyökumppaniyritykset. Julkista sektoria edustavat taidetoimikunta, oppilaitokset, yrityspalvelut sekä Kuopion kaupunki. Kolmatta sektoria edustavat aluekeskukset, yhdistykset ja kansalaisjärjestöt. Keskus ei tarjoa kaikkia palveluita, vaan tarjolle tuotetaan asiakkaiden kanssa yhdessä toisiaan tukevia palveluita. Varsinaisten toimitilojen lisäksi toiminnot koostuvat seminaari- ja showroom-tiloista, galleria- ja näyttelytiloista, ravintola- ja kahvilapalveluista, myymälöistä sekä teatterista. (Tamminen & Tanninen, 19 - 20.)

Pro Mylly -hanke jakautuu neljään vaiheeseen, joita ovat esiselvitys, selvitys, kokoaminen ja toteutus. Esiselvitysvaihe ajoittui vuoteen 2006, jolloin kartoitettiin tilojen ja palvelujen tarvetta. Vuoden 2007 selvitysvaiheessa laadittiin toimintamalli, joka sisälsi muun muassa organisaatio-, palvelu- ja hallintomallit. Kokoamisvaiheessa vuosina 2008 – 2009 toimintamallin pohjalta haettiin yhteistyökumppanit, kartoitettiin tilat ja toiminnot, sitoutettiin käyttäjät ja sidosryhmät, suunniteltiin toimintaa ja sen markkinointia, luotiin ”virtuaalikeskus” sekä kartoitettiin rahoitusvaihtoehdot. Toteutusvaiheessa (vuosina 2009 – 2011) tapahtuu toimintojen toteutus eli tilojen hankinta ja remontointi sekä toiminnan käynnistys ja markkinointi. Lisäksi toteutusvaiheessa arvioidaan toimintaa ja vaikuttavuutta. (Tamminen & Tanninen, 25.)

4.4 Toimivuus ja tulevaisuudennäkymät

Hankkeen eri osapuolilla on ollut hankkeeseen liittyen erialisia odotuksia ja toiveita. Pro Mylly -hankkeeseen liittyneillä toimijoilla oli tavoitteena saada hyviä ja edullisia toimitiloja, kun taas Pohjois-Savon taidetoimikunnan tavoite on parantaa taide- ja kulttuurialan toimijoiden ammatinharjoittamisen mahdollisuuksia (Tamminen 2010). Toimijoiden kesken toivottiin syntyvän yhteisöllistä ja ajatusten vaihtoa kannustavaa ilmapiiriä ja ympäristöä. Julkisemman työtilan toivottiin houkuttelevan uusia asiakkaita. Erihenkisten ihmisten yhdistymisen myötä odotettiin syntyvän uusia ajatuksia ja yhteistyömuotoja. (Kuopion Kaupunkilehti 2009.) Pro Mylly -hanketta kohtaan asetetut odotukset ja toiveet on toiminnan käynnistyttyä saavutettu, mutta toimintaa kehitetään ja jalostetaan kokoajan.

Hankemaailmaan liittyy myös paljon pelkoa ja epävarmuutta. Hankkeen edetessä on mietittävä toimimista oikein muun muassa eettisyyden ja taloudellisten asioiden suhteen. Pohjois-Savon taidetoimikunnan läänintaiteilija Niila Tammisen (2010) mukaan Pro Mylly -hankkeen taloudellinen epävarmuus ei ole poistunut täysin vieläkään, mutta se heikkenee toiminnan vakiintuessa. Hanketta kohtaan oli aluksi negatiivisia mielipiteitä, kuten pessimismi ja näkemykset toiminnan tarpeettomuudesta ja mahdottomuudesta. Hankkeen edetessä näkemykset ovat muuttuneet positiivisiksi ja se on saanut kiitettävästi julkisuutta.

Pro Mylly -hanke elää nyt ensimmäistä toimintavuottaan. Kaikki vuokralaiset ovat tiloissa ja yhteistoimintaa sekä näkyvyyttä kehitetään. Tammisen (2010) mukaan Pohjois-Savon alueelle on tullut uusia toimijoita ja toimijakohtaisesti on syntynyt myös uutta yhteistoimintaa. Merkittävin uudistus hänen mielestään hankkeen myötä on kuitenkin noin 50 luovan alan toimijaa saman organisaation piirissä. Hankkeella on hyvät tulevaisuudennäkymät toiminnan vakiintuessa ja laajetessa sekä yhteistoiminnan ja julkisuuden lisääntyessä. Kuopion lisäksi samankaltaista toimintaa on kehitetty jo Varkaudessa ja Iisalmissa. Luovien toimialojen keskukselle ei ole vielä toistaiseksi pystytty palkkaamaan yhtään henkilöä, mutta yhden toiminnanjohtajan palkkaaminen on suunnitteilla.

5 LUOVIENTOIMIALOJEN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN MIKKELIN SEUDULLA

Kuopion Pro Mylly -hankkeen kaltainen luovien toimialojen toimijoiden alueellinen yhteistyö on koetusti toimiva organisaatiomalli. Yhteistyömallia voisi soveltaa ja kehittää myös Mikkelin seudulla ja Etelä-Savon alueella luovien toimialojen ammattilaisten ja yritysten parissa.

5.1 Luovat toimialat Etelä-Savon alueella

Etelä-Savossa luovilla toimialoilla toimii 1036 yritystä, yhteisöä ja julkisyhteisöä. Pääryhmittäin ne jakautuvat ydintoimialoihin, joita ovat taide- ja kulttuuriperintö, joukkoviestintä, muotoilu ja mainonta ja viihde sekä muihin toimialoihin, joita ovat urheilu, käsityö ja ohjelmisto. (Kainulainen & Puntanen & Metsäpelto 2008, 24.)

5.2 Tarpeet yhteistyön kehittämiseksi

Yleisesti tietyn alueen kehityksen ja kilpailukyvyn vahvistamisen lähtökohtana on nähty osaamiskeskittymien ja innovaatioympäristöjen rakentaminen. Kulttuurialan työntekijät hakeutuvat usein toistensa läheisyyteen, joten kulttuurisektori tuottaa luovuuden keskittymiä. Etelä-Savon vuoden 2001 kulttuurin kehittämissuunnitelmassa todettiin kulttuuri- ja taidelaitosten huippuyksiköiden kehittämisen tarve, sillä huippuyksiköitä ei katsottu olevan tarpeeksi maakunnassa. Jälkeenpäin on pohdittu myös sitä, että löytyykö Etelä-Savosta monialaisia osaamiskeskittymiä, joiden keskeinen käyttövoima on kulttuuriosaaminen. (Kainulainen & Puntanen & Metsäpelto 2008, 55 – 56.)

Monien muiden kaupunkien tapaan Mikkelin seudulla on tarve yhteistyöverkostojen organisoinnille ja uusille kumppanuuksille eli alueelliselle yhteistyötoiminnalle luovien toimialojen toimijoiden keskuudessa. Tämän kehityksen saavuttaminen edellyttää uusien yhteistyömuotojen organisointia, jotta erilaiset näkemykset, kokemukset ja yhteiset kehittämistarpeet tulevat esille. Yhteistyön koordinoiminen liittyy yhteismarkkinointiin, yhteiseen palvelutuotantoon ja yleisesti resurssien lisäämiseen sekä osaamisen monipuoliseen hyödyntämiseen.

5.3 Mahdollisuudet

Etelä-Savon luovien toimialojen tutkimus- ja kehittämissuunnitelman (Kainulainen & Puntanen & Metsäpelto 2008, 56 – 59.) mukaan Etelä-Savon luovien alojen osaamiskeskittyminen perustuu pitkälti matkailu- ja vapaa-ajan palveluihin. Uusia sisältöjä ja erikoistumisen mahdollisuuksia näihin palveluihin voisivat tarjota luovien alojen yrittäjyys ja elämystuotanto. Yhtenä uutena osaamiskeskittymän luomisen ideana Mikkelin seudulla voisi olla tapahtumatuotantoon liittyvä verkosto. Kulttuuritapahtumat voivat synnyttää pysyvää tutkimus-, koulutus-, ja kehittämistoimintaa sekä uusia oheispalveluja ja yrityksiä. Uudet tuotantoverkostot synnyttävät puolestaan uusia kulttuuri-innovaatioita liittyen esimerkiksi uusien festivaalien, ohjelmistojen, tuotteiden ja palvelujen kehitykseen.

Potentiaalisia kohteita luovien alojen osaamiskeskittymille tai hankekokonaisuuksille Etelä-Savon alueella on jo pohdittu ja tutkittu. Näitä ovat matkailu ja elämystuotanto, käsi- ja taideteollisuus, kuvataide, liikunta ja urheilu, arkistojen digitointi, luonnon ja kulttuurin yhdistäminen, käsityö ja design, esihistoria ja sotahistoria, metsäosaaminen ja kulttuurin yhdistelmä, erityisryhmien elämykselliset palvelut, erämatkailu, museot, lastenkulttuuri, musiikki, festivaalitoiminta, mediateknologian soveltaminen tapahtumatuotannossa, teatteri sekä oppimiseen perustuva luovuuskeskus (Kainulainen & Puntanen & Metsäpelto 2008, 56 – 59).

Yhteistyön kehittäminen eri toimijoiden kesken mahdollistaa voimavarojen jakamisen, jolloin kaikki yhteistyössä mukana olevat tahot hyötyvät osaltaan. Yhteistyöllä saadaan aikaan toisiaan täydentäviä palvelukokonaisuuksia ja kiinnostusta herättäviä uusia tuotantoja ja palveluja ja näin ollen laajeneva yleisö sekä monipuolisemmat sisällöt. Yhteistoiminnalla säästetään kustannuksissa, lisätään palveluiden ja tuotteiden tehokkuutta sekä mahdollistetaan aivan uudenlaisten kokonaisuuksien tuottaminen.

6 LOPUKSI

Tutkimukseni tuloksena selviää, että Pro Mylly -hankkeen kaltainen luovien toimialojen yhteistoimintamalli on koetusti toimiva ja kannattava. Siitä on paljon apua ja tukea luovien toimialojen toimijoille, mutta myös paljon positiivisia vaikutuksia ympäristölle, esimerkiksi alueen imagolle. Uskon, että tämänkaltainen organisaatiomalli voi toimia myös Etelä-Savon alueen luovien toimialojen toimijoiden keskuudessa.

Mikkelissä onkin käynnistetty jo hanketta nimeltään Mikkelin Taiteiden Talo. Hankkeen taustalta löytyy samainen tarve saada luovien toimialojen toimijoita yhteen ja tarjota heille vuokrattavia toimitiloja kuin Pro Mylly -hankkeestakin. Aloitteentekijä hankkeelle on Mikkelin valokuvakeskuksen taiteellinen johtaja ja Mikkelin taiteilijaseuran puheenjohtaja Olli Jaatinen (Runonen 2009). Mikkelin Taiteiden Taloon sijoittuvat Mikkelin valokuvakeskus, Mikkelin taiteilijaseura, harrastelijayhdistys Mikkelangelot ja Mikkelin kaupungin kulttuuritoimi (Etelä-Savo 2010). Mikkelin Taiteiden Talo -hankkeen toiminta on alussa, mutta sen edistymistä tulee seurata mielenkiinnolla ja ehkäpä Mikkelin saa näin Kuopion Pro Myllyn kaltaisen toimivan kulttuurikeskuksen.

LÄHTEET

Etelä-Savo. 2010. Taiteiden talo heräilee Mikkelissä 27.4.2010. Verkkolehti. http://yle.fi/alueet/etela-savo/2010/04/taiteiden_talo_herailee_mikkelissa_1636515.html?origin=rss. Ei päivitystietoja. Luettu 29.4.2010.

Hollman, Riikka & Metsäpelto, Heli. Kulttuurikeskusten organisaatio- ja rahoitusmallit. Luovien toimialojen keskus -hankkeen osaselvitys. Sibelius-Akatemia. Taidehallinto. PDF-dokumentti. http://mylly.pohjoissavontaidetoimikunta.fi/mylly/wp-content/uploads/2009/04/mylly_rahoytysjaorganisaatiomallit.pdf. Päivitetty 11.11.2008. Luettu 19.3.2010.

Itä-Suomen luovien alojen kehittämisohjelma. Rinnakkaisstrategia Manner-Suomen ESR -ohjelman alaiselle luovan alan kehittämisstrategialle. 6.2.2009. WWW-dokumentti. <http://www.pohjoiskarjala.fi/dman/Document.phx?documentId=pi07509101303623&cmd=download>. Päivitetty 16.3.2009. Luettu 9.4.2010.

Kainulainen, Kimmo & Puntanen, Pia & Metsäpelto Heli 2008. Etelä-Savon luovien alojen tutkimus- ja kehittämissuunnitelma. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Tutkimuksia ja raportteja.

Karppi, Päivi 2007. Luovat toimialat ja kulttuurimatkailu. Luovien toimialojen keskus-hankkeen osaselvitys. Sibelius-Akatemia. Taidehallinto. PDF-dokumentti. <http://mylly.pohjoissavontaidetoimikunta.fi/mylly/wp-content/uploads/2009/04/luovat-toimialat-ja-kulttuurimatkailu.pdf>. Päivitetty 3.12.2008. Luettu 19.3.2010.

Kuopion Kaupunkilehti. 2009. Pro Mylly pyörähtää Kuopiossa luovasti käyntiin 26.12.2009. Verkkolehti. <http://www.kuopionkaupunkilehti.fi/Vapaa-aika-ja-viihde/Kulttuuriuutiset/Pro-Mylly-pyorahtaa-Kuopiossa-luovasti-kayntiin>. Ei päivitystietoa. Luettu 19.3.2010.

Pohjois-Savon taidetoimikunta a. Hankkeen taustaa. WWW-sivut.

http://mylly.pohjoissavontaidetoimikunta.fi/mylly/?page_id=2. Ei päivitystietoa. Luettu 19.3.2010.

Pohjois-Savon taidetoimikunta b. Kyselyn tulokset. WWW-sivut.

<http://mylly.pohjoissavontaidetoimikunta.fi/mylly/?p=18>. Ei päivitystietoa. Luettu 13.4.2010.

Pohjois-Savon taidetoimikunta c. Yhdistyksen säännöt. WWW-sivut.

http://mylly.pohjoissavontaidetoimikunta.fi/mylly/?page_id=96. Ei päivitystietoa. Luettu 12.4.2010.

Runonen, Carmen 2009. Taiteiden talo tarjolla Mikkeliin. Etelä-Savo 18.9.2009. Verkko-lehti. [http://www.lansi-](http://www.lansi-savo.fi)

[savo.fi/Etusivu/taiteiden_talo_tarjolla_mikkeliin_9508941.html](http://www.lansi-savo.fi/Etusivu/taiteiden_talo_tarjolla_mikkeliin_9508941.html). Ei päivitystietoja. Luettu 29.4.2010.

Tamminen, Niila 2010. Haastattelu 19.4.2010. Läänintaiteilija. Pohjois-Savon taidetoimikunta.

Tamminen, Niila & Tanninen, Eija. Mylly – Luovien toimialojen keskus. Pohjois-Savon taidetoimikunta. PDF-dokumentti.

<http://mylly.pohjoissavontaidetoimikunta.fi/mylly/wp-content/uploads/2009/05/esittely4-61.pdf> Ei päivitystietoja. Luettu 19.4.2010.

Tanninen, Eija. Kysely Luovien toimialojen keskuksen tarpeellisuudesta; analyysi tuloksista. Pohjois-Savon taidetoimikunta.

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset

Pohjois-Savon taidetoimikunnan läänintaiteilija Niila Tamminen haastattelu Kuopion Pro Mylly -hankkeen toimivuudesta 19.4.2010.

1. Mitkä olivat taustat ja varsinaiset syyt Pro Mylly -hankkeen aloittamiselle?
2. Mitä odotuksia ja tavoitteita Pro Mylly -hanketta kohtaan oli/on eri osapuolten näkökulmasta?
3. Ovatko Pro Mylly -hanketta kohtaan osoitetut odotukset ja tavoitteet saavutettu?
4. Liittyikö/liittyikö Pro Mylly -hankkeen toteuttamiseen joitain pelkoja ja epävarmuutta? Jos, niin mitä?
5. Mitkä ovat yleiset mielipiteet Pro Mylly -hankkeesta eri osapuolten näkökulmasta?
6. Missä vaiheessa Pro Mylly -hanke on nyt?
7. Onko Pro Mylly -hanke synnyttänyt jotain uutta? Jos, niin mitä?
8. Miltä Pro Mylly -hankkeen tulevaisuus näyttää? Mitä on tulossa?